

**ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального
управління Класичного приватного університету»**

Кафедра соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-методичної
та наукової роботи

Г. Ю. Шаркова

_____ 2016 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 1301 Соціальне забезпечення

напрямок підготовки 6.130102 Соціальна робота

форма навчання денна

(Шифр за ОПІ ВФПНЗЕ 2)

Кіровоград – 2015

Програма навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи» для студентів спеціальності 6.130102 Соціальна робота, 2015 року – 9 с.

Розробник: В. Д. Косенко – завідувач кафедри соціальної роботи.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____
Протокол від _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри _____ (В. Д. Косенко)
_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)
_____ 20__ року

Схвалено Науково-методичною комісією ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»
Протокол від _____ 20__ року № _____

_____ 20__ року Голова _____ Г. Ю. Шаркова

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодших спеціалістів спеціальності 5.13010101 Соціальна робота

Предмет навчальної дисципліни: сукупність сформованих у процесі пізнавальної, практичної діяльності уявлень, концепцій, понять, які відображають закони, закономірності, принципи, тенденції розвитку соціальної роботи, обґрунтовують моделі та техніки соціального втручання.

Міждисциплінарні зв'язки: вступ до спеціальності, прикладні методики соціальної роботи, методика та технології соціальної роботи.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Наукові засади розвитку соціальної роботи.
2. Методи соціальної роботи.
3. Теорії соціальної роботи.
4. Роль соціальної роботи в нормалізації соціальних відносин.
5. Система соціального захисту різних верств населення.
6. Соціальна робота з дезадаптивними групами клієнтів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є розширення і поглиблення знань основ теорії та практики соціальної роботи, сприяння студентам у набутті високого рівня професійної кваліфікації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоєння теоретичних основ практики соціальної роботи в діяльності соціальних служб та їх фахівців;
- розкрити сутність соціологічних, психологічних, комплексних моделей, різноманітних технік і технологій, що використовуються у соціальній роботі;
- здобуття навичок у галузі теорії соціальної роботи та умінь застосовувати їх у практичній діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- особливості соціальної роботи як теорії, практики, навчальної дисципліни та професійної діяльності;
- об'єкти та суб'єкти соціальної роботи;
- характеристики базових теорій соціальної роботи;
- методи індивідуальної та групової соціальної роботи;
- види та типи організацій, що надають соціальні послуги різним категоріям клієнтів.

вміти :

- застосовувати базові теорії соціальної роботи у практичній діяльності;
- диференціювати зміст практичної діяльності відповідно до різних об'єктів, суб'єктів та напрямів соціальної роботи;
- добирати адекватні методи соціальної роботи відповідно до потреб різних груп клієнтів.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Наукові засади розвитку соціальної роботи

Тема 1. Теоретичні основи соціальної роботи

Сутність поняття «соціальна робота». Предмет та завдання соціальної роботи. Змістова характеристика соціальної роботи. Взаємозв'язок соціальної політики та соціальної роботи. Закономірності, функції соціальної роботи. Принципи соціальної роботи. Місце соціальної роботи в системі соціо-гуманітарних наук. Соціальна робота як професійна діяльність. Теорія соціальної роботи як навчальна дисципліна.

Тема 2. Еволюція поглядів на соціальну роботу

Вплив запровадження християнства на розвиток соціальної підтримки у Київській Русі. Значення благодійності для розвитку соціальної роботи.

Структура системи соціальної підтримки у ХІХ сторіччі. Передумови розвитку соціальної роботи в Україні. Особливості розвитку соціальної роботи в СРСР.

Тема 3. Соціальна політика держави як основа діяльності соціального працівника

Різноманіття підходів до організації системи соціальної політики. Сутність соціальної політики держави, напрямки та пріоритетні завдання її реалізації.

Поняття, об'єкт та умови реалізації соціальної політики. Взаємозв'язок соціальної політики та соціальної роботи. Система служб соціальної допомоги населенню.

Змістовий модуль 2. Методи соціальної роботи

Тема 4. Філософські та соціологічні основи соціальної роботи

Сутність методів соціальної роботи. Загальні, загальнонаукові та спеціальні наукові методи.

Зв'язок теоретичної соціології та соціальної роботи. Роль соціології в становленні соціальної роботи. Соціально-економічні, соціологічні та організаційні методи.

Тема 5. Психолого-педагогічні засади соціальної роботи

Педагогічні та психологічні методи вирішення завдань соціальної роботи. Роль педагогічних та психологічних знань в теорії соціальної роботи. Педагогічні принципи та зміст соціальної роботи.

Особливості соціально-педагогічної терапії.

Тема 6. Технології соціальної роботи

Специфіка технологій соціальної роботи. Основні компоненти технологізації соціальної роботи. Структура технологій соціальної роботи.

Етапи реалізації соціальних технологій. Класифікація соціальних технологій.

Змістовий модуль 3. Теорії соціальної роботи

Тема 7. Типи теорій і моделей соціальної роботи

Взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи. Класифікація

теоретичних моделей соціальної роботи.

Структурний підхід до соціальної роботи. Функціональний та діагностичний підходи до соціальної роботи.

Тема 8. Психологічні моделі соціальної роботи

Психодинамічна модель соціальної роботи. Особливості ведення соціальної роботи в рамках когнітивно-біхевіористської моделі.

Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи. Екзистенційний підхід у соціальній роботі.

Тема 9. Соціологічні теорії соціальної роботи

Системно-екологічна модель соціальної роботи. Екологічна модель соціальної роботи.

Соціально-радикальна модель. Теорія ролей. Стигматизація.

Тема 10. Комплексні моделі соціальної роботи

Кризове втручання. Здійснення інтенсивного догляду. Модель, зосереджена на вирішенні завдань.

Сімейна терапія. Психосоціальна терапія. Соціально-педагогічна модель соціальної роботи.

Змістовий модуль 4. Роль соціальної роботи в нормалізації соціальних відносин

Тема 11. Портрет соціального працівника та етичні правила його діяльності

Особливості та характеристика основних напрямків діяльності соціального працівника. Багатоманітність функцій соціального працівника.

Кодекс етики соціального працівника. Особисті та професійні якості, необхідні для професійної соціальної роботи.

Тема 12. Основи комунікативної діяльності працівника соціальної сфери

Основні поняття теорії комунікації. Мовна комунікація. Правила вступу в контакт. Види слухання.

Невербальні засоби спілкування. Мовні тактики переконання.

Тема 13. Особливості консультування в соціальній роботі

Цілі та завдання консультування. Напрямки консультативної роботи в системі соціальної роботи. Принципи консультування.

Особистісні якості та професійні вміння консультанта. Типові помилки в консультуванні. Етапи консультативної бесіди. Побудова схеми соціальної історії клієнта.

Змістовий модуль 5. Система соціального захисту різних верств населення

Тема 14. Соціальна робота з молоддю

Загальна характеристика молоді як соціальної групи. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з молоддю.

Основні напрямки соціальної роботи з молоддю. Структура діяльності системи центрів соціальних служб для молоді. Соціальна допомога молодим жінкам.

Тема 15. Соціальна робота з людьми похилого віку

Уявлення про старість та старіння. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з людьми похилого віку.

Методи та технології соціальної роботи з людьми похилого віку. Організація системи надання допомоги людям похилого віку.

Тема 16. Соціальна турбота про людей з обмеженими можливостями

Поняття інвалідності та її види. Органи влади в Україні, що здійснюють підтримку та соціальний захист людей з обмеженими можливостями. Соціальна робота з дітьми-інвалідами.

Працевлаштування, освіта та професійна підготовка людей з обмеженими можливостями. Система соціального захисту людей з обмеженими можливостями.

Змістовий модуль 6. Соціальна робота з дезадаптивними групами клієнтів

Тема 17. Девіантна поведінка як проблема соціальної роботи

Поняття соціальної реабілітації дітей з девіантною поведінкою. Соціально-педагогічні завдання та функції соціальної реабілітації.

Фактори посилення девіації дітей та підлітків. Програма соціальної реабілітації. Форми прояву девіації.

Тема 18. Соціальна робота з проблемними сім'ями

Поняття та види взаємовідношень у сім'ї. Дисфункціональні (неблагополучні) сім'ї. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з дисфункціональними сім'ями.

Методи та технології соціальної роботи з сім'єю. Організація надання допомоги сім'ям. Практичні завдання соціальної роботи з сім'ями.

Тема 19. Соціальна робота з дітьми, що залишились без піклування батьків

Сирітство як соціальне явище. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з безоглядними дітьми.

Методи та технології соціальної роботи з дітьми, що залишились без піклування батьків.

Тема 20. Соціальна робота з клієнтами, що залишилися без житла

Бездомність та її причини. Загальні підходи та принципи роботи з бездомними людьми. Методи і технології соціальної роботи з бездомними.

Організація надання допомоги бездомним. Організація діяльності соціальних служб в напрямку забезпечення бездомних осіб необхідними для життя умовами.

3. Рекомендована література

1. Бауэр Е. А. Социальная работа и социальная педагогика в эпоху глобализации / Е. А. Бауэр // Педагогика. – 2007. – № 1. – С. 103–108.
2. Быков Д. А. Опыт создания реабилитационного комплекса для детей с ограниченными возможностями / Д. А. Быков // Педагогика. – 2007. – № 6. – С. 27–31.
3. Венгрежаноська О. Соціальна підтримка безпритульних / О. Венгрежаноська, С. Кості // Соціальна політика та соціальна робота. – 2000. – № 2. – С.38–47.
4. Горбатюк С. Є. Нормативно-правові аспекти забезпечення соціальної роботи на регіональному рівні / С. Є. Горбатюк // Статистика України. – 2007. – № 4. – С. 95–99.
5. Елисеев О. П. Практикум по психологии личности : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по направлению и специальности «Социальная работа» / О. П. Елисеев. – 3-е изд. – СПб.: Питер, 2010. – 507 с.
6. Еремеева Т. С. Непрерывная профессиональная подготовка будущих специалистов в области социальной работы / Т. С. Еремеева // Высш. образование сегодня. – 2007. – № 7. – С. 45–47.
7. Зотова О. И. Содержание и показатели адаптации личности / О. И. Зотова, И. К. Кряжева // Организационная психология. – СПб.: Питер, 2000. – С.248–260.
8. Кабаченко Н. Радикальні підходи у соціальній роботі / Н. Кабаченко, Т. Семигіна // Соціальна політика і соціальна робота. – 2004. – № 2. – С.112–121.
9. Кабаченко Н. В. Застосування теорії ролей у сучасній практичній соціальній роботі / Н. В. Кабаченко, Т. В. Семигіна // Соц. робота в Україні : теорія і практика. – 2005. – № 1. – С. 46–55.
10. Капська А. Й. Деякі теоретичні аспекти соціальної роботи / А. Й. Капська // Соц. робота в Україні: теорія і практика. – 2004. – № 2. – С. 5–14.
11. Клименко Н. Ю. Социально-педагогическая компетентность специалистов социальной сферы / Н. Ю. Клименко // Педагогика. – 2003. – № 2. – С. 22–28.
12. Климова Ю. А. Консультирование детей в социальной работе / Ю. А. Климова // Мир психологии. – 2002. – № 3. – С. 250–258.
13. Ковтунова О. М. Основные этапы формирования имиджа специалиста по социальной работе / О. М. Ковтунова, И. А. Ларионова // PR в образовании. – 2008. – № 4. – С. 42–45.
14. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования / Р. Кочюнас. – М. : Академич. проспект, 1999. – 345 с.
15. Кучеровський О. К. Соціально-психологічні дослідження проблем людей з особливими потребами / О. К. Кучеровський // Соц. робота в Україні: теорія і практика. – 2004. – № 2. – С. 99–109.
16. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія та практика) / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. – К. : Каравела, 2009. – 368 с.
17. Малик Л. Профессионализация социальной работы / Л. Малик // Высш. образование в России. – 2004. – № 6. – С. 125–130.

18. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Харк. нац. ун-т. ім. В. Н. Каразіна; [редкол.: В. С. Бакіров (від. ред.) та ін.]. – Х., 2007. – 602 с.
19. Мигович І. І. Соціальна робота як професія / І. І. Мигович, В. Ф. Жмир // Соціальна робота в Україні: теорія та практика. – 2005. – № 4. – С. 113–128.
20. Осадько Л. Психологічні технології консультативної допомоги особистості / Л. Осадько // Психолог. – 2003. – Груд. (№ 46). – С. 14–17.
21. Патинок О. П. Відповідальність у структурі професійної моделі соціального працівника / О. П. Патинок // Соціальна робота в Україні : теорія і практика. – 2005. – № 3. – С. 49–57.
22. Пеша І. В. Соціальна допомога безпритульним та бездоглядним дітям, що надається закладами та організаціями різного рівня підпорядкування / І. В. Пеша // Укр. соціум. – 2007. – № 5/6. – С. 44–56.
23. Пінчук І. М. Соціальний компонент реалізації права дитини на сімейне виховання / І. М. Пінчук // Соц. робота в Україні : теорія і практика. – 2005. – № 4. – С. 89–97.
24. Психология социальной работы / О. Н. Александрова, О. Н. Боголюбова, Н. Л. Васильева [и др.]. – СПб.: Питер, 2008. – 351 с.
25. Репнова Т. П. Соціальний патронаж сім'ї / Т. П. Репнова // Практ. психологія та соц. робота. – 2008. – № 10. – С. 15–31.
26. Розин В. М. Традиционные и современные типы социально-психологического взаимодействия / Розин В. М. // Мир психологии. – 2008. – № 1. – С. 38–47.
27. Селиванова О. А. Взаимодействие социального педагога с детьми «группы риска» / О. А. Селиванова, В. В. Фалько // Педагогика. – 2006. – № 6. – С. 58–62.
28. Сидоров В. Н. Теория и практика групповой социальной работы / В. Н. Сидоров // Практ. психологія та соц. робота. – 2003. – № 4. – С. 44–50.
29. Солошенко Д. В. Экстренная психологическая помощь. Консультирование / Д. В. Солошенко // Практ. психологія та соц. робота. – 2002. – № 9/10. – С. 17–38.
30. Соціальна робота в Україні / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Марченко [та ін.]; за заг. ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 254 с.
31. Соціальна робота : технологічний аспект: навчальний посібник / за ред. А. Й. Капської. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 352 с.
32. Стоялова О. В. Інтеграція дітей та молоді з функціональними обмеженнями у суспільство / О. В. Стоялова // Соц. робота в Україні: теорія і практика. – 2005. – № 3. – С. 119–125.
33. Трубавіна І. М. Поняття кризового втручання в соціальній роботі // Соціальна робота в Україні: теорія та практика. – 2003. – № 4. – С. 81–82.
34. Щербата Г. М. Соціальна робота: теоретико-методологічні основи та практична значущість / Г. М. Щербата // Вісн. Міжнар. Слов'ян. ун-ту. Сер. Соціол. науки. – 2008. – Том 11, № 1. – С. 54–60.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання

З метою перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS використовується такий порядок:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни